

INHOUD

INLEIDING	6	Vork: Venetië	123
Geschiedenis van het Europese spoor	10	Hub: Rome	124
Internationale treinreizen	15	NOORDZUID	130
Nationale treindiensten	22	3 Scandinavische spoorlijnen	138
Treintickets	30	Vork: hoogtepunten van Noord-Jutland	142
Nachttreinen	33	Hub: Hamburg	144
Bagage	37	Vork: Collioure	159
Veiligheid	39	Hub: Parijs	160
Reizen met kinderen	40	WESTIOOST	162
Reizigers met een beperking	42	Hub: Parijs	170
Reizen met huisdieren	43	Vork: Schwarzwaldbahn	176
Eten	44	Hub: Keulen	178
Overstappen	46	Hub: Berlijn	182
Belangrijke hubs: Parijs	48	Hub: Warschau	188
Belangrijke hubs: Milaan	50	Vork: oerbos van Białowieża	192
Belangrijke hubs: Londen	52	NOORDWESTZUIDOOST	196
Belangrijke hubs: Frankfurt	54	Hub: Amsterdam	202
Belangrijke hubs: Wenen	56	Vork: Trier	206
Belangrijke hubs: Zürich	58	Hub: München	208
NOORDOOST/ZUIDWEST	60	Vork: Rijeka	214
Vork: Weimar	64	Vork: Bratislava	218
Hub: Frankfurt	68	Hub: Zagreb	222
Vork: de Jungfraubahn	73	NOORDWESTZUIDWEST	226
Hub: Marseille	76	Vork: Oxford	232
Hub: Barcelona	82	Hub: Bilbao	240
Vork: de bergen van Maestrazgo	86	Vork: Salamanca	244
Hub: Madrid	90	Vork: de smalspoorlijnen van Noord-Spanje	247
Vork: Toledo	94	Vork: ondergrondse kunst in Cantabrië	248
NOORDWESTZUID	98	Vork: de Linha do Douro	251
Hub: Londen	104	Hub: Lissabon	254
Hub: Parijs	110	REGISTER	256
5 Zwitserse toptreinen	114		
Vork: Corsica	116		
Vork: La Spezia	119		
Hub: Milaan	120		

INLEIDING

Geen betere manier om in een stad aan te komen dan per trein.

Neem je het vliegtuig, dan krijg je te maken met een bagageband, paspoortcontrole, een pendelbus, een doolhof van belastingvrije winkels. Kom je met de auto, dan bestaat je eerste kennismaking uit buitenwijken, industrieterreinen en traag voortkruipend verkeer. Na zo'n rit kom je moe en gedesoriënteerd op je bestemming aan. Maar dan de trein!

Vaak word je op magische wijze dwars door nieuwe wijken recht naar het centrum geleid, naar een station in het kloppend hart van de stad. De grootste stationsarchitecten begrepen dit. Wat zij bouwden, waren geen verkeersknooppunten maar tempels, versierd met beelden en met gewelven als van een kathedraal. Deze stations staan er nog steeds, als sprookjesachtige portalen die de voorbode zijn van een wereld van

Boven: het adembenemende interieur van station São Bento in Porto, bekleed met traditionele Portugese azulejo-tegels.

geschiedenis en cultuur, parken en paleizen, eten en drinken. Weinig genoegens zijn heerlijker dan uit de nachttrein stappen om over de straten, pleinen en door de parken van een stad te gaan dwalen.

De spoorwegen dateren in Europa uit het begin van de 19e eeuw en als je er vandaag de dag een treinreis maakt, kun je glimpjes opvangen die herinneren aan de vervlogen gouden eeuw van het reizen. Je rijdt misschien langs historische stations, over meesterlijk geconstrueerde viaducten en door donkere en oude tunnels. Al bijna twee eeuwen lang prikkelen deze spoorwegen de verbeeldingskracht van Europese kunstenaars: Turner, Manet en Monet riepen met hun penseelstreken stoomkracht op, en schrijvers als Agatha Christie en Emile Zola legden de glamour en de sociale dynamiek van het treinreizen vast. De schelle fluit van de stoomtrein verkondigde de aankomst van Europa in de moderne tijd.

Europese treinen staan symbool voor dit glansrijke verleden, maar ook voor de toekomst. Jaar na jaar breidt het web van hogesnelheidslijnen zich verder uit over West-Europa. Transcontinentaal reizen per trein over lange afstanden is meer dan baden in nostalgie: het wordt steeds meer een praktische, aantrekkelijke en tijdsbesparende concurrent van vliegen. De snelste treinen op het continent halen de helft van de kruissnelheid van een straalvliegtuig. En anders dan die vliegtuigen, komen deze futuristische treinen kalm tot stilstand in het stadscentrum, in

Wat telt als 'hoge snelheid'?

Hoe snel moet een trein rijden om hogesnelheidstrein te heten? Dat hangt ervan af aan wie je het vraagt. De EU definieert een hogesnelheidstrein als een trein die 'snelheden van ten minste 200 km/u kan halen op speciaal aangepaste conventionele lijnen en ten minste 250 km/u op nieuwe, speciaal aangelegde hogesnelheidslijnen'. Andere instanties spreken van een trein die 'sneller gaat dan traditionele treinen'. En soms wordt 'hoge snelheid' gezien als een reeks voorwaarden voor speciale treinen op speciale spoorlijnen. Als jouw TGV langzaam lijkt te gaan, bedenk dan dat hogesnelheidstreinen niet altijd op hogesnelheidslijnen rijden.

datzelfde oude station waar vroeger verrukte omstanders stoomlocomotieven tussen de rookwolken door zagen opdoemen.

De reis is misschien een paar uur langer, maar de hogesnelheidstrein biedt subliemere genoegens dan welke kortereafstandsvlucht dan ook. Je kunt genieten van een driegangsmenu

BELANGRIJKE HUBS

Parijs

Welkom in het hart van Frankrijk en zijn transportnetwerk. Parijs is een even onvermijdelijke als prachtige overstad. Het is altijd weer fijn als je reis erdoorheen voert.

Essentiële informatie

Parijs heeft zeven grote stations: Gare d'Austerlitz voor Midden-Frankrijk en de Pyreneeën; Gare de l'Est voor Oost-Frankrijk, Duitsland en Zwitserland; Gare de Lyon voor TGV's naar de Alpen, Zuid-Frankrijk en Spanje; Montparnasse voor West- en Zuidwest-Frankrijk; Gare du Nord voor Noord-Frankrijk, België, Nederland en Duitsland (Thalys) en het Verenigd Koninkrijk (Eurostar); en Gare Saint-Lazare voor Normandië.

Navigatie

Een metro of RER-trein is meestal de snelste verbinding tussen stations; ben je met een groep, dan is een taxi soms goedkoper. Parijs is compact; een overstap van een paar uur is goed te combineren met sightseeing.

Tussenstop

Wie door Parijs reist, wil meestal ook langs de Seine wandelen, kunst uit vele eeuwen in het Louvre bekijken en de skyline bewonderen vanaf het dak van het Centre Pompidou.

© KIEVICTOR | SHUTTERSTOCK

Links: de iconische Arc de Triomphe vanaf de Champs-Élysées.

1 Gare du Nord	4 Gare de Lyon	7 Gare Bercy
2 Gare Saint-Lazare	5 Gare d'Austerlitz	
3 Gare de L'Est	6 Gare Montparnasse	

Stationsverhalen

Impressionistische schilders hebben tussen 1870 en 1890 de wereld rond Gare Saint-Lazare geschilderd. *De spoorweg* van Édouard Manet (1873) toont een lezende vrouw en een jong meisje dat gebologeerd naar de stoom van een passerende trein bij het station kijkt. Het wat conventionelere *La Gare Saint-Lazare* (1877) van Claude Monet hoort bij een serie van schilderijen die hij ter plaatse op het station heeft geschilderd. Dit is te zien in het Musée d'Orsay, een tot museum omgebouwd station.

NOORDOOST/ ZUIDWEST

BERLIJN-FRANKFURT-MARSEILLE-BARCELONA-MADRID-MÁLAGA

Deze as loopt van de Brandenburger Tor naar de Straat van Gibraltar en doet allerlei interessante plekken aan. Met behulp van het dichte hogesnelheidsnet kun je snel door Duitsland en Frankrijk naar Spanje reizen. Je kunt ook een langzamere reis via de Zwitserse bergspoorlijnen maken, een omweg nemen naar de grens bij de Pyreneeën of ontspannen over de Andalusische spoorlijnen langs de zuidrand van het continent tuffen.

IN HET KORT

Op deze noordoost- zuidwestdiagonaal door West-Europa merk je hoe moeiteloos de hogesnelheidstrein je naar verre oorden kan vervoeren. Als je halverwege de ochtend uit Berlijn vertrekt, ben je op tijd in Marseille voor een late bouillabaisse aan de Middellandse Zee, en na een snelle siësta bij vertrek uit Málaga ben je zo weer in Madrid en Frankrijk. De Duitse ICE, Franse TGV en Spaanse AVE zijn ideaal voor Noord-Europeanen die verlangen naar de baaien van de Côte d'Azur of de zonnige stranden van de Costa del Sol. Vanuit de handelsstad Frankfurt zijn de beroemde bergdorpen van de Zwitserse Alpen snel bereikbaar. En vanuit Barcelona voert een stijlvolle smalspoortrein je door de hoge passen van de Pyreneeën.

In zuidelijke richting begint het verhaal op Berlin Hauptbahnhof, aan het oostelijke uiteinde van het Duitse hogesnelheidsnet. Hier-vandaan zoekt de trein naar het prachtige kopstation Frankfurt Hauptbahnhof. Je zou verwachten dat Franse treinen uit Frankfurt naar Parijs rijden, maar dat is niet altijd het geval: een van de langste TGV-lijnen verbindt het Europese financiële centrum met de grote zeehaven van Marseille en komt onderweg langs culinaire hotspot Lyon en pausenstad Avignon.

Het traject van de hogesnelheidslijn tussen Marseille en Barcelona, door de Provence en de Pyreneeën naar Catalonië,

wordt gesierd door kustlandschappen en historische steden. Het Spaanse netwerk van snelle treindiensten brengt je vroeg of laat naar het knooppunt Madrid Atocha. Ten zuiden van Madrid snijdt de AVE door het droge hart van het land, tot de olijfgaarden van Andalusië verschijnen. Na Córdoba met zijn grandioze moskee-kathedraal splitst

Boven: statige torens bij het marktplein in het oude centrum van Halle midden in Duitsland.

© RHOMBUR | GETTY IMAGES

de route zich: ga naar het zuidwesten naar Sevilla en Cádiz aan de Atlantische Oceaan, of naar het zuidoosten naar Málaga aan de Middellandse Zee.

ETAPPE 1: Berlijn-Frankfurt

DIRECTE ROUTE VIA ERFURT

De directe ICE van Berlijn naar Frankfurt doet er ongeveer 3 uur 45 minuten over. De treinen rijden met zakelijke daadkrachtigheid over diverse routes tussen de politieke en de financiële hoofdstad van Duitsland. Een iets langzamere noordelijke route gaat via Kassel. De iets snellere zuidelijke route via Erfurt rijdt min of meer in een rechte lijn.

Vanuit Berlijn rijdt de trein door bos en boerenland, steekt de Elbe over en komt na 1 uur 15 minuten in Halle, dat een mooi oud centrum heeft, waar rondom het marktplein fraaie torens verrijzen. In een vlot halfuurtje ben je in Erfurt, een universiteitsstad die in de oorlog gespaard is gebleven. Hoogtepunten hier zijn de middeleeuwse Krämerbrücke (een Teutoonse tegenhanger van de Ponte Vecchio in Florence, die als een complete straat met vakwerkhuisen de bruisende rivier overspant) en een van de imposantste middeleeuwse synagogen van Europa.

Vanaf Erfurt is het nog 2 uur naar Frankfurt am Main (de volledige naam van de stad).

 Berlijn > 1 u 15 min - Halle > 30 min - Erfurt > 2 u - Frankfurt

ETAPPES

BERLIJN Directe route via **FRANKFURT**
Erfurt 3 u 45 min

Directe route via
Kassel 4 u 15 min

FRANKFURT Directe route **MARSEILLE**
7 u 30 min

Langzamere route
over de Zwitserse
Alpen 12 u 15 min

MARSEILLE Directe route **BARCELONA**
4 u 30 min

Langzamere route
over Le Petit Train
Jaune 10 u

BARCELONA Directe route **MADRID**
2 u 30 min

Langzamere route
via de kust en
Valencia 6 u 30 min

MADRID Directe route **MÁLAGA**
2 u 30 min

Langzamere route
via Sevilla, Jerez
en Cadiz 9 u